

Lurie Garden in Chicago

VASTE PLANTEN EEN UITDAGING VOOR SPANNEND STADSGROEN

Sinds enkele jaren waait er een nieuwe wind in de landschapsarchitectuur voor de openbare ruimte met een opvallende revival van vaste planten en siergrassen. In ons land is het gebruik van vaste planten in het openbaar groen nog niet echt ingeburgerd.

Vormden planten ooit de essentie van een park of plantsoen, dan is het ontbreken of de schaarsheid van de beplanting of de povere kwaliteit ervan vandaag een vaak weerkerende klacht wanneer stadsbewoners gevraagd wordt naar hun waardering voor een park of plantsoen. Bij parken die hoog gewaardeerd worden, is de kwaliteit van de beplanting dikwijls een van de belangrijkste troeven. Dat werd recent nog bevestigd in het Europese Greenspace Project, een onderzoek naar de openbare ruimte in diverse Europese steden (www.ucd.ie/greensp). Daaruit bleek bijvoorbeeld dat de inwoners van Barcelona, met haar vele in architectuurtijdschriften bejubelde stadsparken, meer 'groen' en minder 'architectuur' willen...

Plantenfobie

"Planten zijn zonder enige twijfel het meest elementaire materiaal in de landschapsarchitectuur en daarom een van de meest essentiële ontwerpelementen voor de stedelijke publieke ruimte," schrijft de Duitse hoogleraar Cassian Schmidt, bezieler van de Hermannshof toontuin in het Duitse Weinheim. Veel landschapsarchitecten zijn zich echter niet bewust van het potentieel van planten en gaan er heel stereotiep mee om, meent Schmidt, bij gebrek aan kennis en ervaring, uit vrees om niet au sérieux te

worden genomen door de 'architecten', omdat planten ouderwets zouden zijn, omdat ze oncontroleerbaar zijn enzovoorts.

"Landschapsarchitectuur en tuinarchitectuur worden vaak door elkaar gehaald, maar het zijn twee verschillende werelden. Landschapsarchitectuur vereist meer kennis van stedenbouw en ruimtelijke ordening, maar beide zijn gebaat bij een grondige plantenkennis," zo meent ook de bekende Amerikaanse landschapsarchitecte Katryn Gustafson, in een inleiding bij een boek over Piet Oudolf, met wie ze samenwerkte voor de Lurie Garden in Chicago. Dat is een van de meest succesvolle nieuwe stadsparken in de Verenigde Staten waarvoor Oudolf de beplantingsplannen maakte. Mensen zijn blijkbaar op zoek naar "nieuwe eigentijdse landschappen die het publiek dit soort beleving kan bieden," zo stelt ze vast. "Maar de meeste landschapsarchitecten hebben voor parken en tuinen weinig of geen beplantingen met vaste planten gemaakt. De redenen hiervoor zijn gebrek aan kennis en de opvatting dat dit soort beplanting veel onderhoud vergt en kwetsbaar is."

'New Perennials'

De Nederlandse tuinontwerper Piet Oudolf, die op enkele jaren tijd is uitge-

groeid tot een van de meest invloedrijke ontwerpers ter wereld, is het boegbeeld van wat de 'New Perennial movement', de 'Dutch new naturalistic gardening' of de 'Contemporary Perennial Planting' wordt genoemd. Dat is een soort 'stroming' binnen de landschapsarchitectuur die op een vernieuwende manier (vaste planten en siergrassen gebruiken, geïnspireerd op de natuur, om een dynamisch en 'naturalistisch' beeld te creëren. Enkele van de meest bejubelde parken die de voorbije jaren werden aangelegd, zijn Battery Park, Wagner Park en de High Line in New York, de Lurie Garden in Chicago, Trentham Hall in het Britse Stoke-on-Trent, het Landschaftspark München-Riem, het Parc Citroën, Quai Branly en de tuinen van de Archives Nationales in Parijs. Ook de grote bloemenborder van Denis Dujardin in het gerenoveerde Maria Hendrikapark in Oostende past in dat plaatje.

'De Nieuwe Duitse Tuinstijl'

Parallel aan die ontwikkelingen werd de voorbije decennia ook in Duitsland en Zwitserland druk geëxperimenteerd met 'naturalistische' plantencombinaties en zaadmengsels voor onderhoudsvriendelijke en dynamische aanplantingen in een stedelijke omgeving. Daarbij wordt vooral gebaseerd op diverse semi-natuurlijke vegetatietypes of 'Lebensbereiche' zoals grasland, bossen en wetlands. Mooie voorbeelden van deze 'Nieuwe Duitse Tuinstijl', zoals dit ook wordt genoemd, zijn de Berggarten in Hannover, de Staudengarten in Osnabrück, het Freund-

Parc Citroen in Parijs

schaftsinsel en de Karl-Foerster-Garten in Potsdam, de Strenzfelder Gärten in Bernburg, de Weihenstephaner Gärten in Freising, de Hermannshof in Weinheim en de Gärten im Grüental in het Zwitserse Wädenswil.

'The Sheffield School'

Aan de University of Sheffield (GB) hebben James Hitchmough en Nigel Dunnett de voorbije jaren veel onderzoek gedaan naar semi-natuurlijke plantenmengsels

met minimaal onderhoud voor gebruik in het openbaar groen en in wat zij rain gardens noemen, een duurzame methode om regenwater op te vangen. Hun onderzoek concentreert zich vooral op 'naturalistische' beplantingsschema's en prairie-achtige plantenmengsels met een hoge natuurwaarde en tegelijk een hoge belevingswaarde. Toonaangevende projecten waaraan zij meewerkten zijn onder meer de 'pittoreske bloemenweides' van het Eden Project in Cornwall en

de nieuwe botanische tuin van Wales, en vooral het Queen Elisabeth Olympic Park in Londen, dat werd aangelegd naar aanleiding van de Olympische Spelen, en dat in april 2014 werd heropend als een van de meest spraakmakende nieuwe parken ter wereld.

De wending

Hoezeer al deze ontwerpers en hun projecten van elkaar verschillen, allemaal streven ze op hun manier naar nieuwe, meer natuurlijk uitziende, ecologisch verantwoorde en onderhoudsvriendelijke beplantingsstijlen en -ideeën voor de stedelijke omgeving, die een hoge natuurwaarde combineren met een hoge esthetische en artistieke waarde.

In een enquête bij Vlaamse openbare besturen in 2009 werd de meerwaarde van het gebruik van vaste planten in openbaar groen duidelijk erkend. De vele voorbeelden uit het buitenland kunnen een inspiratiebron zijn om ook bij ons een dergelijke 'wending' tot stand te brengen.

< Uit Groencontact – VVOG

